

ULUSLARARASI REKABET VE PUANLAMA

M.Metin DONMA, Orkide DONMA

Özet

Ulusal akademik yayıncılık geliştirilirken bunun uluslararası platformlarda rekabet edecek biçimde yapılması önemlidir. Küçük yayınevlerinin birleşerek, tek bir çatı altında oluşturacakları büyük bir yayınevi şeklinde çalışmalarını sürdürmeleri hem verdikleri hizmetin kalitesini artıracak, hem de toplam yayınevi sayısını azaltarak tanınmalarını kolaylaştıracaktır. Uluslararası platformlarda danışmanlık yapan hakemlerin ulusal dergilerde de gerçekleştirecekleri titiz çalışmaları yayıncılığımızı daha da ileriye taşıyacaktır.

Hakemlikte, incelenen eser sayısına göre puanlamanın geçerli olduğu bir sistem hakim olmalıdır. Yayımlanma sürecinde yer alan işlemlerin hızlandırılması ve bu işlemlerin hatasız yapılması kritik bir aşamadır. Editöre mektup da dahil olmak üzere her yazı türüne puan verilmeli, bu yolla araştırmacı yazarları yalnızca makale yayımlatmaya değil yayımlanan makaleleri okumaya, eleştirmeye, değerlendirmeye ve danışmanlıklarını da yapmaya özendirilen bir sistem getirilmelidir.

Ulusal dergilerin yabancı dillerde de makale kabul etmeleri yurt dışından da katkılar ve katılımlar olmasını sağlayacağından, dergilerimizin uluslararası boyut kazanmalarına yardımcı olacaktır. TÜBİTAK'ın uluslararası dergiler için hazırladığı sınıflandırma listesi, ülkemiz standartlarına uygun bir biçimde ulusal dergiler için de hazırlanmalıdır. Etki değeri hesaplaması da uyum sürecinde önemli olan bir başka değerlendirme ölçütüdür.

Türkiye'deki tüm kurum ve kuruluşların ortak olarak kullanacakları bir puanlama sistemi hazırlanmalıdır. Science Citation Index (SCI) benzeri bir sistem yurt içinde yayımlanan ulusal dergiler için de geçerli olmalıdır. Bu durumda araştırmacıların birbirleri ile aldıkları bilimsel puanlar açısından değerlendirilmeleri ve karşılaştırılmaları sırasında standardizasyon sağlanmış olur. Bu puanlama sistemi araştırmacılar arasında ılımlı bir rekabetin oluşmasına da zemin hazırlayarak standardizasyona katkıda bulunacaktır. Ulusal puanlama sistemi getirilerek ulusal dergilerde yayımlanan makalelerin jüriler tarafından dikkate alınması ve önem verilmesi sağlanabilir. Konuya ilişkin oluşturulan örnek bir model form tartışmaya açılacaktır.

Anahtar sözcükler: *Hakemlik, puanlama sistemi*

Ulusal akademik yayıncılık geliştirilirken bunun uluslararası platformlarla rekabet edecek biçimde yapılmasına dikkat edilmesi başlıca önemli hususlardan biridir. Ulusal bir ya da iki yayınevinin olması ya da bir çatı altında toplanması belirli bir dönemden geçip uluslararası

arenada söz sahibi olabildiğimiz belirli bir aşamaya gelinceye kadar ulusal yayınevlerimizin tanınmasını kolaylaştıracaktır.

Yazarlarımızın ve hakemlerimizin, uluslararası saygın bilimsel dergilerde daha çok sayıda araştırmalarını yayımlatmak üzere kabul ettirmeleri ve daha fazla hakemlik görevinde bulunmaları, hem ulusal dergilerde yayımlanan makalelerin kalitesini arttıracak, hem de ulusal dergi ve yazarlarımızın uluslararası platformda daha fazla tanınmalarına olanak sağlayacaktır. Ulusal dergilerde danışmanlık yapan hakemlerin SCI'e dahil dergilerde yapılan hakemliklerde olduğu gibi titiz, dürüst ve özenli davranmaları ulusal akademik yayıncılığımızı daha ileriye taşıyacak davranışlardan biri olacaktır. Dergilerin hakemlik ya da bilimsel danışma kurullarında yer almak rutin bir işlem olarak görülmemeli, akademisyen yaptığı iş, harcadığı zaman, incelediği eserin sayısı ile doğru orantılı bir biçimde puan kazanabilmeli ve bu puan faaliyet raporlarında sorgulanmalı ve önemsenmelidir. Hakemlik ya da bilimsel danışma kurulu listesi içinde yer almanın herhangi bir puan kazandırmadığı incelenen eser sayısına göre puanlamanın geçerli olduğu bir sistem hakim olmalıdır. Dergiler aynı kişiye tekrar tekrar eser göndermemeli, yıl sonunda dökümünü ve dağılımını, adil ve düzenli bir biçimde görüntüleyebileceği bir sistem geliştirilmelidir. Ulusal dergilerde yabancı dilde yayımlanacak makaleleri inceleyecek hakemlerin yabancı dile hakimiyetlerini kurala bağlayacak bir sistem getirilmeli, her akademisyeni doğal olarak dil bildiğini kabul eden bir sistemin uluslararası rekabete gölge düşüreceği unutulmamalıdır.

Yayımlanma sürecinde yer alan işlemlerin hızlandırılması ve bu işlemlerin hatasız yapılmasının sağlanması ana hedeflerden biri olacaktır. İlk müracaattan, en son yayınlanma aşamasına kadar olan tüm iletişimin kusursuz bir internet sistemi aracılığıyla gerçekleştirilmesi hata payını en aza indirecektir. Makaleler hakemlere on-line gönderilmeli, gönderilmeden önce hakemlerin yer, program, tarih ve zaman açılarından uygun olup olmadıklarının kontrol edilebilmesi açılarından hakemlerden onay alınmalıdır. Hakemlik görevi verilmesi düşünülen akademisyenin oluru alınmadan, habersiz bir şekilde makale gönderilmemeli, makalenin gönderilmesini kabul eden hakemlere incelenmesi istenen yazılar gönderilmelidir. Hakemlere verilen inceleme süresi sınırlandırılmalı ve inceleme raporunun gönderileceği son tarih belirtilmelidir. Bu tarihe uymayan hakemlere bir daha başvurulmayacağı önemle vurgulanmalı, hakemlik prestijli ve saygın bir konuma getirilmelidir. Hakemlerin yanıt, eleştiri ve düzeltmelerini kapsayan raporlarını yine on-line gönderebilmeleri sağlanmalıdır.

Editöre mektup, yorum ya da yazışma vb. yazı tipleri özendirilmeli, bu tür yazılara da gerekli puan verilmelidir. Bu durumda bilim insanlarının yalnızca sistem dolayısıyla makalelerini yayımlatmaya değil aynı zamanda yayımlanan makaleleri okumaya da istekli olmaları sağlanabilecektir.

Ulusal makalelerin, gerek ulusal gerekse SCI ve Index Medicus'a dahil uluslararası dergilerde yayımlanması amacıyla gönderilen çalışmaların kaynaklar bölümünde kullanılmaları, ulusal dergilerimizin uluslararası platformlarda tanınmalarına olanak sağlayacaktır.

Ulusal dergilerin başta İngilizce olmak üzere Almanca ve Fransızca dillerinde de makale kabul etmeleri, dergilerimizin uluslararası boyut kazanmalarına da yardımcı olacaktır. Ana dili Türkçe olan araştırmacıların yanı sıra özellikle sağlık alanında gelişmiş ülkeler olan Almanya, İsviçre ve Avusturya'dan ana dili Almanca ve Fransızca olan araştırmacıların makalelerinin de ulusal

dergilerimizin sayfalarında yer almaları sağlanmalıdır.

Dergilerin kendi aralarında rekabete girmelerini sağlamak için de kriterler belirlenmelidir. TÜBİTAK'ın yabancı dergilere uyguladığı "A" "B" "C" sınıflandırması ulusal dergilere de uygulanmalıdır. Farklı kriterlerin yanında etki değeri hesaplaması da bu konuda yardımcı olabilecek bir değerlendirme ölçütü olarak kullanılmalıdır.

Araştırma merkezleri, üniversiteler, eğitim ve araştırma hastaneleri başta olmak üzere, Türkiye'deki tüm kurum ve kuruluşların ortak olarak tanıyıp, kabul edip kullanacakları bir puanlama sistemi hazırlanmalıdır. SCI benzeri bir sistem yurt içinde yayımlanan ulusal dergiler için de geçerli olmalıdır. Bu durumda çalışan, bilimsel faaliyet yapan bilim insanlarının birbirleri ile kıyaslanabilmeleri, derecelendirilmeleri ve kurumlar arası nakil ya da performans uygulamaları sırasında gerçekleştirilecek değerlendirmelerin eşit ve dürüst bir şekilde yapılabilmesinin yanı sıra, istenmeden ortaya çıkabilecek haksızlıklar da önlenebilecektir. Ulusal puanlama sisteminin yeniden düzenlenmesi ile, ulusal dergilerde yayımlanan makalelere yurt içindeki bilimsel kurumlara müracaatlar sırasında gereken önemin kazandırılması, son derece önemli bir konuyu oluşturmaktadır.

Kaynaklar

<http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/ubyt/dergelist.php>